

Cardiff
Metropolitan
University

Prifysgol
Metropolitan
Caerdydd

Adroddiad Monitro Safonau'r Gymraeg

Prifysgol Metropolitan Caerdydd

1 Awst 2022 i 31 Gorffennaf 2023

Cyflwyniad

Mae Prifysgol Metropolitan Caerdydd wedi bod yn ddarostyngedig i Safonau'r Gymraeg ers 1 Ebrill 2018. Mae'r ddogfen hon yn adrodd ar y cyfnod rhwng Awst 1 2022 a 31 Gorffennaf 2023, sef blwyddyn ariannol y sefydliad.

Ers i Safonau'r Gymraeg ddod i rym, mae'r Brifysgol wedi datblygu sawl gweithdrefn newydd ac wedi cynnig hyfforddiant i staff er mwyn cyflawni ei rhwymedigaethau o dan y Safonau. Mae llawer o'r gweithdrefnau hyn wedi parhau, yn eu hanfod, o'r rhai a weithredwyd fel rhan o'r Cynllun Iaith Gymraeg.

Mae llawer o weithgarwch staff a myfyrwyr yn digwydd ar ein campysau, ond mae nifer o aelodau o staff yn parhau i weithio'n rhithiol dros Microsoft Teams. Fe wnaeth y Brifysgol barhau i fonitro cydymffurfiaeth. Dangosodd canlyniadau'r monitro ni fu lleihad yn y gwasanaethau cyfrwng Cymraeg na chwaith yn y lefel o gydymffurfiaeth â'r Safonau.

Mae'r adroddiad hwn wedi'i graffu a'i gymeradwyo gan y Pwyllgor Defnyddio'r Gymraeg, y Bwrdd Academaidd, y Pwyllgor Cynllunio Strategol a Pherfformiad a Bwrdd Llywodraethwyr y Brifysgol.

Cyfleu Gofynion Safonau'r Gymraeg

Cynigiwyd hyfforddiant i staff o bob rhan o'r Brifysgol i egluro cefndir statudol y Safonau a'r camau a gymerwyd i gyrraedd cydymffurfiaeth. Yn ogystal, fel rhan o'r ymarferion monitro mewnol, mae'r Uned Gymraeg wedi cyfarfod ag adrannau ar draws y Brifysgol i gyfathrebu gofynion y Safonau ac amlinellu unrhyw feysydd i'w datblygu.

Mae adran yr Uned Gymraeg o wefan y Brifysgol yn cynnwys tudalennau penodol ar Safonau'r Gymraeg a sawl canllaw, gan gynnwys ar ateb y ffôn, gohebiaeth a negeseuon allan o'r swyddfa. Mae polisi cynhwysfawr y Brifysgol ar yr iaith Gymraeg hefyd ar gael ar y wefan.

Safonau Cyflenwi Gwasanaethau

Gohebiaeth Ysgrifenedig (Safonau 1 - 7)

Mae'r Brifysgol yn cychwyn pob gohebiaeth gorfforaethol ac i fyfyrwyr yn ddwyieithog oni bai bod dewis iaith y derbynnydd yn hysbys. Mae'r Brifysgol yn ymateb yn Gymraeg i unrhyw ohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg ac ychwanegwyd y cymal canlynol at holl ohebiaeth swyddogol y Brifysgol ac at bob e-bost a anfonwyd gan wasanaethau proffesiynol ac ysgolion academiaidd.

Mae Met Caerdydd yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg a Saesneg a byddwn yn sicrhau ein bod yn cyfathrebu â chi yn eich dewis iaith boed yn Gymraeg, yn Saesneg neu'n ddwyieithog dim ond i chi roi gwybod i ni pa un sydd well gennych. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn creu unrhyw oedi.

Cyfathrebu dros y Ffôn (Safonau 8 - 21)

Mae'r staff sy'n gweithio ar brif linellau ffôn y Brifysgol yn ateb y ffôn gyda chyfarchiad dwyieithog a lluniwyd a dosbarthwyd cyfarwyddiadau i'r staff ar y Prif Switsfyrddau a'r llinell Gwasanaethau Gwybodaeth. Mae canllaw cyffredinol ar sut i ddelio â galwadau a wneir yn Gymraeg ar gael ar ein gwefan.

Rhoddyd hyfforddiant i staff ar sut i ateb y ffôn yn ddwyieithog a sut i ddelio ag ymholiadau ffôn Cymraeg.

Cyfarfodydd (Safonau 24 - 34)

Mae'r Uned Gymraeg yn cefnogi gwasanaethau proffesiynol ac ysgolion academaidd wrth drefnu cyfieithu ar y pryd ar gyfer unrhyw gyfarfodydd lle defnyddir y Gymraeg gan unrhyw gyfranogwr/cyfranogwyr gwadd. Yn ystod y flwyddyn, mae'r Brifysgol wedi newid o ddefnyddio Zoom i ddefnyddio Teams, sydd bellach yn caniatáu cyfieithu ar y pryd. Mae'r Uned Gymraeg hefyd wedi creu canllawiau i helpu staff i gyfarwyddo gyda'r newid hwn.

Digwyddiadau Cyhoeddus (Safonau 35 - 38)

Er mwyn sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth ddarparu deunydd cyhoeddusrwydd at ddefnydd y cyhoedd, trafodwyd y Safonau hyn gyda thîm digwyddiadau'r Brifysgol. Cynhyrchir unrhyw ddeunyddiau a gynhyrchir ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus yn ddwyieithog.

Darlithoedd Cyhoeddus (Safonau 40 - 40A)

Mae Tîm Digwyddiadau'r Brifysgol yn gyfrifol am y cyhoeddusrwydd ar gyfer darlithoedd cyhoeddus ac maent yn ymwybodol o ofynion safonau'r Gymraeg.

Ni chynhaliwyd unrhyw ddarlithoedd cyhoeddus yn ystod y ystod y cyfnod a gwmpasir gan yr adroddiad hwn.

Seremonïau Graddio (Safonau 41 - 42)

Mae'r wybodaeth am drefniadau seremonïau graddio'r Brifysgol yn ddwyieithog. Gofynnir i unrhyw siaradwr anrhydeddus yn y seremoni a ydynt yn dymuno defnyddio'r Gymraeg.

Cyhoeddiadau (Safonau 43 - 52)

Sefydlwyd gweithdrefnau ers tro i sicrhau bod unrhyw ddogfen at ddefnydd y cyhoedd neu fyfyrwyr yn cael ei chynhyrchu'n ddwyieithog, ac na fyddai'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg o ran maint, ansawdd a chywirdeb. Mae'r gweithdrefnau hyn yn parhau i gael eu cymhwyso gan staff wrth ddrafftio unrhyw gyhoeddiadau.

Ffurflenni (Safonau 53 - 54)

Mae'r staff yn ymwybodol y dylid cynhyrchu pob ffurflen at ddefnydd myfyrwyr a'r cyhoedd, ynghyd ag unrhyw ddeunyddiau esboniadol, yn ddwyieithog. Os cynhyrchir fersiynau Cymraeg a Saesneg ar wahân, ein harfer yw anfon y ffurflenni yn dewis iaith y myfyriwr neu'r aelod o'r cyhoedd.

Y Wefan (Safonau 55 - 59)

Cyhoeddwyd gwefan gwbl ddwyieithog ym mis Chwefror 2020. Mae golygwyr y we ar ym mhob adran y Brifysgol wedi derbyn diweddariad ar sut i olygu'r wefan, tudalennau Cymraeg a Saesneg er mwyn sicrhau bod y ddwy fersiwn yn cyfateb ym mhob ffordd. Mae'r Brifysgol yn y broses o bwrcasu gwefan newydd. Mae cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg yn rhan annatod o'r broses tendro, a bydd hyn yn sicrhau bod y wefan newydd yn hollol ddwyieithog.

Meddalwedd Gwirio Sillafu a Gramadeg (Safon 60)

Mae meddalwedd Cysgliad wedi'i gosod ar holl offer Met Caerdydd yn ddiodyn ac mae ar gael i fyfyrwyr ei gosod ar ddyfeisiau personol trwy 'Apps anywhere'. Mae hwn ar gael drwy wefan y Brifysgol a mewnrwyd y myfyrwyr. Darperir meddalwedd cyfrifiadurol i fyfyrwyr hefyd ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg Cymraeg gyda Microsoft Office 365.

Apiau (Safon 61)

Mae Met Caerdydd yn sicrhau bod pob ap newydd yn cael eu cynhyrchu'n ddwyieithog.

Mae ap Chwaraeon Met Caerdydd ar gael yn ddwyieithog ac mae llawer o waith wedi'i wneud yn ystod y flwyddyn i wella cydymffurfiaeth ap FyMetCaerdydd. Fe fydd fersiwn Gymraeg o'r ap yn cael ei lansio yn ystod Wythnos Groeso'r Brifysgol ym mis Medi 2023.

Cyfyngau Cymdeithasol (Safonau 62 - 63)

Mae'r Brifysgol wedi dynodi cyfrifon adrannol neu gorfforaethol ar gyfer ein gwasanaethau proffesiynol a'n hysgolion academaidd. Mae'r cyfrifon hyn yn gweithredu'n ddwyieithog. Mae cydymffurfiad â'r Safonau hyn yn cael ei fonitro deirgwaith y flwyddyn fel rhan o broses monitro'r Brifysgol.

Peiriannau Hunanwasanaeth (Safon 64)

Mae peiriannau hunanwasanaeth y Brifysgol (peiriannau hunanwasanaeth y llyfrgell a pheiriannau parcio ar y safle ar draws dau gampws y Brifysgol) yn gweithredu'n ddwyieithog.

Arwyddion (Safonau 65 - 67)

Cynhyrchir arwyddion newydd a'r rhai sy'n cael eu hadnewyddu, yn ddwyieithog. Gosodir y testun Cymraeg fel ei fod yn debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf. Caiff yr holl arwyddion eu cyfieithu gan Wasanaeth Cyfieithu'r Brifysgol.

Derbynfeydd (Safonau 68 - 72)

Mae yna arwyddion ym mhrif dderbynfeydd ein campysau'n dweud bod gwasanaethau Cymraeg ar gael. Mae'r staff dwyieithog sy'n gweithio yno yn gwisgo laniards i ddangos hyn.

Hysbysiadau (Safonau 73 - 74)

Mae'r Brifysgol yn cynhyrchu pob hysbysiad yn ddwyieithog.

Grantiau (Safonau 75 - 79)

Mae pob dogfen sy'n ymwneud â grantiau neu geisiadau cymorth ariannol ar gael yn Gymraeg. Nid yw unrhyw geisiadau a gyflwynir yn Gymraeg yn cael eu trin yn llai ffafriol na cheisiadau a gyflwynir yn Saesneg.

Contractau a ddyfarnwyd i drydydd parti (Safonau 80 - 84)

Cyhoeddir tendrau yn Gymraeg os yw pwnc y tendr am contract yn awgrymu y dylid ei gyhoeddi yn Gymraeg. Ar gyfer y tendrau hynny a gyflwynir yn Gymraeg, mae'r holl hysbysiadau am ddyfarniadau i gyflenwyr hefyd yn cael eu cyhoeddi yn Gymraeg. Nid yw'r Brifysgol yn trin tendrau a gyflwynir yn Gymraeg yn llai ffafriol na thendrau a gyflwynir yn Saesneg.

Hysbysebu a Hybu (Safonau 85 - 86)

Cynhyrchir yr holl gyhoeddusrwydd a'r dogfennau a gynhyrchwn i hysbysebu ein gwasanaethau yn ddwyieithog.

Hunaniaeth Gorfforaethol (Safonau 87)

Mae hunaniaeth gorfforaethol y Brifysgol yn gwbl ddwyieithog.

Cyfleoedd Dysgu (Safonau 88 - 89)

O ran y cyfleoedd dysgu sy'n agored i'r cyhoedd ac nad ydynt yn rhan o gwrs neu a fydd yn arwain at berfformiad, gallwn gyfeirio at y sesiynau a ddarperir gan Ysgol Gelf Agored Caerdydd. Ar hyn o bryd, mae'r ysgol yn casglu data ar ddewisiadau mynychwyr y dosbarth o ran iaith yr ystafell ddosbarth er mwyn gallu cynllunio ar gyfer y dyfodol. Mae'r ysgol hefyd yn cefnogi un o'r tiwtoriaid yn yr Ysgol Gelf Agored i ddatblygu ei sgiliau Cymraeg.

Asesiadau (Safonau 90 - 90A)

Mae myfyrwyr y Brifysgol wedi gallu cyflwyno asesiadau yn y Gymraeg ar fodiwlau cyfrwng Saesneg ers sawl blwyddyn a sefydlwyd gweithdrefnau cadarn i hwyluso hyn. Mae'r rhain yn cynnwys penodi tiwtor cyfrwng Cymraeg o fewn yr un adran i farcio'r gwaith ac os nad yw hyn yn bosibl, cyfieithir yr asesiad i'r Saesneg cyn cael ei farcio. Mae'r Gwasanaeth Cyfieithu yn gyfarwydd iawn â chyfieithu asesiadau academaidd. Mae papurau arholiad cyfrwng Saesneg hefyd yn cael eu cyfieithu i'r Gymraeg i alluogi myfyrwyr i sefyll yr arholiad yn Gymraeg os dymunant. Gwneir hyn yn unol â'r gofynion a ragnodir gan yr Asiantaeth Sicrhau Ansawdd.

System Annerch Gyhoeddus (Safon 91)

Mae'r Brifysgol yn gwneud cyhoeddiadau uwch-seinydd yn ystod ffeiriau UCAS, a gynhelir ar gampws Cyncoed. Gwneir y rhain yn ddwyieithog.

Llety Myfyrwyr (Safonau 92 - 92A)

Mae tîm llety'r Brifysgol yn rhoi'r dewis i fyfyrwyr o fyw gyda myfyrwyr eraill sy'n siarad Cymraeg. Cynigir hyn fel rhan o'r broses o ymgeisio am Neuaddau Preswyl.

Tiwtor Personol (Safon 93)

Mae'r Brifysgol yn dyrannu tiwtoriaid personol sy'n siarad Cymraeg i bob myfyriwr sy'n siarad Cymraeg yn ddiodyn. Os nad oes modd dyrannu tiwtor o'r ysgol academaidd berthnasol, yna darperir tiwtor o ysgol arall.

Safonau Llunio Polisi

Penderfyniadau Polisi (Safonau 94 - 96)

Mae Met Caerdydd wedi ymrwymo i asesu canlyniadau ieithyddol polisiâu a mentrau newydd gyda'r bwriad o hwyluso'r Gymraeg lle bo modd ac mae'r Uned Gymraeg yn rhan o Grŵp Adolygu Polisiâu'r Brifysgol.

Cynhelir Aseiad Effaith polisiâu a mentrau newydd gan is-grŵp Pwyllgor Cydraddoldeb ac Amrywiaeth Met Caerdydd ac mae'n cael ei gadarnhau gan y pwyllgor ei hun. Mae Pennaeth y Gymraeg yn craffu ar bob Aseiad Effaith fel aelod o'r is-grŵp a'r Pwyllgor.

Er mwyn sicrhau bod yr iaith Gymraeg yn cael ei hystyried yn elfen ganolog o unrhyw waith datblygu polisi, mae wedi cael ei chynnwys ynghyd â'r naw nodwedd warchoddedig a nodwyd gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Mae hyn yn sicrhau yr ystyrir unrhyw effaith ar y Gymraeg ar draws y sefydliad.

Ymgynghori (Safonau 97 - 99)

Yn ystod prosesau ymgynghori ar benderfyniadau polisi, mae'r Brifysgol yn ceisio barn am yr effeithiau y byddai'r penderfyniad polisi yn eu cael ar yr iaith Gymraeg drwy'r broses Aseiad Effaith.

Dyfarnu Grantiau (Safon 100)

Mae'r Brifysgol wedi bod yn ymgynghori â phrifysgolion eraill sydd wedi rhoi hyn yn ei le. Mae hefyd wedi bod yn ymgynghori â staff perthnasol er mwyn gweld sut gall hwn gael ei weithredu. Bydd y Brifysgol yn ehangu ar ei pholisi Cymraeg i gynnwys yn llawn disgwyliadau ynghylch dyfarnu grantiau a darparu cymorth ariannol yn ystod tymor cyntaf y flwyddyn academaidd 2023-24.

Comisiynu Ymchwil (Safonau 101 - 103)

Yn ystod y cyfnod adrodd, ni wnaeth y Brifysgol gomisiynu ymchwil i helpu gyda phenderfyniad polisi. Cynhaliodd y Brifysgol ymchwil yn fewnol ac yn allanol i'w helpu i wneud penderfyniadau polisi Gwasanaethau Pobl. Wrth wneud y penderfyniadau hyn, defnyddiwyd Asesiad Effaith Cydraddoldeb, lle rhoddwyd ystyriaeth briodol i'r Gymraeg. Dyma rai enghreifftiau o hyn: ein polisïau a'n modiwlau e-ddysgu gorfodol yn cael y ddarpariaeth o fod ar gael yn Gymraeg.

Yn ystod y cyfnod adrodd, parhaodd gynrychiolydd o Rwydwaith Cymraeg i Staff fod yn rhan o'r Grŵp Adolygu Polisi. Rhoddodd hyn fewnwelediad gwerthfawr i'r Brifysgol i'w galluogi i wneud penderfyniadau polisi a oedd yn rhoi cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg. Fe wnaeth hefyd sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Cyrsiau Academaidd (Safon 104)

Mae ystyried darpariaeth cyfrwng Cymraeg wrth ddatblygu neu dynnu'n ôl cyrsiau gradd eisoes yn weithdrefn sefydledig o fewn y Brifysgol.

Safonau Gweithredu

Defnyddio'r Gymraeg yn Fewnol yn y Sefydliad (Safon 105)

Mae'r Brifysgol wedi datblygu polisi cynhwysfawr ar yr iaith Gymraeg sydd ar gael i'w ddarllen ar wefan y Brifysgol. Mae'r ddogfen bolisi hon yn cynnwys gofyniadau'r Safonau, ynghyd â rhai pwyntiau polisi ychwanegol ac yn eu sefydlu mewn cyd-destun sefydliadol. Cymeradwywyd y polisi gan Bwyllgor Defnyddio'r Gymraeg y Brifysgol.

Cyflogaeth (Safonau 106 - 111)

Mae'r Brifysgol yn defnyddio system ar-lein ar gyfer ceisiadau swyddi a darperir y ffurflen gais ar-lein. Gellir defnyddio'r system yn Gymraeg ac mae'r ffurflen gais yn gofyn yn benodol am ddewis iaith yr ymgeisydd ar gyfer y cyfweiliad/unrhyw ddull arall o asesu. Mae hefyd yn caniatáu i ymgeiswyr, os cânt eu penodi'n llwyddiannus, i ddewis a ydynt am dderbyn y canlynol yn Gymraeg:

- Contract cyflogaeth
- Gohebiaeth bapur yn ymwneud â'u cyflogaeth
- Dogfennau sy'n amlinellu eu hanghenion hyfforddiant
- Dogfennau sy'n amlinellu eu hamcanion perfformiad
- Dogfennau sy'n amlinellu neu'n cofnodi eu cynllun gyrfa.

Mae'r iaith a ddewisir gan staff ar gyfer gohebiaeth cyflogaeth yn cael ei chofnodi ar iTrent, system adnoddau dynol y Brifysgol. Lle nodir hynny, bydd Gwasanaethau Pobl yn gohebu yn dewis iaith yr aelod o staff.

Mae Gwasanaethau Pobl yn parhau i drawsffurfio gwasanaeth recriwtio'r Brifysgol. Mae gwella atyniad ac amrywiaeth yn llinyn aur drwy gydol y prosiect, a bydd y Brifysgol yn sicrhau bod y system newydd yn cydymffurfio â'r Safonau perthnasol.

Mae adnodd hunanwasanaeth gweithwyr y Brifysgol, FyMet, ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg. Gall gweithwyr ddiwygio/newid eu dewisiadau yn yr adnodd hunanwasanaeth.

Polisi Adnoddau Dynol (Safonau 112 - 118)

Mae holl bolisiau'r Brifysgol sy'n ymwneud â materion Adnoddau Dynol (gan gynnwys y rhai a amlinellir o fewn y Safonau) ar gael yn ddwyieithog ac maent wedi'u cyhoeddi ar wefan y Brifysgol yn yr Hyb Polisiau.

Cwynion gan/am staff (Safonau 119 - 122)

Mae gan aelodau staff y Brifysgol yr hawl i wneud cwyn ffurfiol ac ymateb i gwynion drwy gyfrwng y Gymraeg.

Disgyblu Staff (Safonau 123 - 126)

Mae gan staff yr hawl i ymateb yn Gymraeg i honiadau a wneir yn eu herbyn mewn proses ddisgyblu fewnol. Mae'r weithdrefn ddisgyblu yn nodi'r hawl hon a'r hawl i ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyfarfod disgyblu.

Sgiliau Iaith Staff (Safonau 127 ac 134)

Mae gan bob aelod o staff y dewis i ddefnyddio rhyngwyneb Cymraeg neu Saesneg ar eu cyfrifiaduron.

Mae meddalwedd Cysgliad wedi'i gosod ar holl offer Met Caerdydd yn ddiodyn ac mae ar gael i staff ei gosod ar ddyfeisiau personol trwy 'Apps anywhere'. Mae hwn ar gael drwy wefan y Brifysgol. Darperir meddalwedd cyfrifiadurol i staff hefyd ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg Cymraeg gyda Microsoft Office 365.

Mae rhyngwynebau Cymraeg hefyd yn bodoli ar gyfer y llyfrgell.

Cesglir data am sgiliau iaith Gymraeg y staff wrth iddynt wneud cais am swydd gyda'r Brifysgol a chofnodir hyn ar gofnod y staff pan fyddant yn cael eu penodi. Cyflwynwyd lefelau sgiliau Cymraeg newydd yn ystod y flwyddyn, sy'n cyfateb i'r Fframwaith Cyfeirio Ewropeaidd Cyffredin.

Mewnrwyd (Safonau 128 - 133)

Mae mewnrwyd staff y Brifysgol yn cynnwys togl iaith sy'n galluogi staff i ddewis eu dewis iaith. Mae'r rhyngwyneb a dewislenni hefyd ar gael yn ddwyieithog, a'r mwyafrif o'r tudalennau'n ddwyieithog. Mae'r Uned Gymraeg yn gweithio gyda'r meysydd perthnasol i sicrhau bod pob tudalen yn ddwyieithog cyn gynted â phosibl.

Mae gan yr Uned Gymraeg safle ar fewnrwyd y staff sy'n rhoi gwybodaeth i staff am wasanaethau a deunydd cymorth Cymraeg, yn ogystal â chymorth ar sut i ddefnyddio'r Gymraeg.

Hyfforddiant Staff (Safonau 135 - 137)

Cynhyrchir holl ddeunydd ac adnoddau polisïau ac arweiniad ar gyfer sefydlu, recriwtio ac arfarniadau yn ddwyieithog ac mae'r Brifysgol yn cynnig yr hyfforddiant hwn trwy gyfrwng y Gymraeg.

Anogir staff i ddefnyddio'r Gymraeg ym mhob rhan o'u gwaith yn y Brifysgol. Mae amrywiaeth o ddogfennau canllaw dwyieithog ar gael i helpu'r staff i ddefnyddio'r Gymraeg lle bynnag y bo modd. Mae'r dogfennau hyn yn cynnwys cyfarchion ac ymadroddion Cymraeg, y gellir eu defnyddio mewn amrywiaeth o sefyllfaoedd gwaith.

Hyfforddiant Iaith (Safonau 138 - 141)

Mae'r Brifysgol yn annog staff i ddatblygu eu sgiliau iaith Gymraeg. Mae gan staff yr hawl i fynychu dosbarthiadau Cymraeg Gwaith yn rhad ac am ddim ac yn ystod oriau gwaith, a hwylusir gan y Tiwtoriaid Cymraeg i Oedolion. Cynigwyd gwersi ar lefel Hyfedredd i staff am y tro cyntaf eleni.

Crynodeb o'r rhaglen (staff sydd wedi gorffen y gwersi ar ddiwedd y flwyddyn):

Lefel astudio	Nifer y staff
Mynediad	18
Sylfaen Hunan-Astudio	1
Sylfaen	13
Canolradd	11
Uwch	16
Hyfedredd	5
Cyfanswm	64

Darperir amrywiaeth o weithgareddau atodol yn rhad ac am ddim hefyd, gan gynnwys:

- Sesiynau 'coffi a chlonc' wythnosol
- Sesiynau darllen a sgwrsio

- Dathliadau i nodi dyddiadau arbennig a digwyddiadau cymdeithasol rheolaidd
- Grŵp darllen y wasg

Sefydlodd y Brifysgol Gŵr Cymraeg yn ystod y flwyddyn hefyd, sy'n addas ar gyfer dysgwyr ar bob lefel.

Mae pob dysgwr yn cael y cyfle i gwblhau Prosiect Personol 'Cymraeg Gwaith' yn ystod y flwyddyn academaidd, lle maent yn gweithio ar wella defnydd, gwelededd neu ddealltwriaeth o'r Gymraeg yn eu gweithle penodol eu hunain.

Tyfodd Rwydwaith Cymraeg i Staff yn ystod y flwyddyn adrodd. Mae'r rwydwaith yn agored i unrhyw aelod o staff sy'n siarad Cymraeg neu sy'n dysgu'r iaith. Mae gan y rwydwaith grŵp ar Teams ac mae'n cynnal digwyddiadau cymdeithasol sy'n caniatáu i staff ryngweithio drwy gyfrwng y Gymraeg.

Mae pob rhan o'r Brifysgol wedi cael cynnig hyfforddiant ar ymwybyddiaeth o'r Gymraeg gan yr Uned Gymraeg, sydd hefyd yn darparu hyfforddiant ar Safonau'r Gymraeg i Gydlynwyr y Gymraeg ar draws y Brifysgol. Rhoddwyd hyfforddiant Cymraeg achlysurol i staff y rheng flaen hefyd yn ystod y flwyddyn fel bod mwy o fyfyrwyr, staff ac ymwelwyr yn clywed yr iaith ar ein campysau.

Mae'r Gymraeg yn cael ei hyrwyddo wrth ymsefydlu staff ac mewn erthyglau newyddion ar y fewnrwyd.

Llofnodion e-bost a bathodynau (Safonau 142 - 144A)

Anogir staff i ddefnyddio llofnod electronig dwyieithog sydd hefyd yn datgan eu bod yn croesawu e-byst yn Gymraeg, ac sy'n dangos eu sgiliau Cymraeg. Mae canllawiau dwyieithog ar gael i helpu staff gyda hyn.

Disgwylir i'r staff ddarparu neges ddwyieithog ar gyfer eu negeseuon 'allan o'r swyddfa'. Mae canllawiau ar gael ar ein gwefan a'n fewnrwyd ar sut i wneud hyn.

Mae laniards 'Iaith Gwaith' a 'Dysgwr' ar gael i staff o brif dderbynfeydd a Stiwdios campysau'r Brifysgol. Mae'r rhain wedi'u hyrwyddo'n eang i staff.

Swyddi (Safonau 145 - 149)

Mae rheolwyr mewn gwasanaethau proffesiynol ac ysgolion academaidd yn gyfrifol am asesu swyddi newydd a gwag o ran gofynion y Gymraeg. Mae pob swydd yn nodi bod sgiliau gwranddo, darllen, siarad ac ysgrifennu Cymraeg yn 'Hanfodol' neu'n 'Ddymunol' (ar lefel 'A1 - Dechreuwr' fel lleiafswm). Hysbysebhir pob swydd yn ddwyieithog ac mae'r wefan yn nodi y caniateir i geisiadau gael eu cyflwyno yn Gymraeg.

Mae'r Brifysgol yn defnyddio system ar-lein ar gyfer ceisiadau swyddi a darperir y ffurflen gais (sy'n gofyn am ddewis iaith cyfweliad, asesu a gohebiaeth) a'r ddogfennaeth berthnasol ar-lein. Mae'r system hon yn gwbl ddwyieithog.

Arwyddion (Safonau 150 - 152)

Cynhyrchir arwyddion newydd a'r rhai sy'n cael eu hadnewyddu, yn ddwyieithog. Gosodir y testun Cymraeg fel ei fod yn debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf. Caiff yr holl arwyddion eu cyfieithu gan Wasanaeth Cyfieithu'r Brifysgol.

Cyhoeddiadau dros offer sain (Safon 153)

Nid yw'r Brifysgol yn gwneud cyhoeddiadau dros offer sain yn y gweithle.

Safonau Cadw Cofnodion

Cwynion (Safonau 154 - 156)

Pwrpas Gweithdrefn Gwyno'r Brifysgol yw darparu llwybr ffurfiol y gall myfyriwr, aelod o staff neu'r cyhoedd, ddod â chwyn i sylw'r Brifysgol drwyddo. Mae'r weithdrefn hon ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg.

Cyflwynir adroddiad blynyddol ffurfiol ar gwynion yn flynyddol i'r Bwrdd Academaidd a Bwrdd y Llywodraethwyr. Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys data monitro gan gynnwys nifer y siaradwyr Cymraeg sydd wedi cwyno yn ystod y flwyddyn, nifer y cwynion yn ymwneud â'r Gymraeg fel mater ac unrhyw gamau a gymerwyd o ganlyniad i'r broses fonitro.

Er mwyn cefnogi unrhyw un sy'n dymuno gwneud cynwys drwy gyfrwng y Gymraeg, mae Pennaeth y Gymraeg wedi cael hyfforddiant ar sut i ymchwilio i gwyn.

Gwnaed tair cynwys ynghylch cydymffurfiaeth y Brifysgol â Safonau'r Gymraeg eleni. Cafodd y cwynion hyn eu datrys o dan gam anffurfiol ein gweithdrefn.

Polisiâu (Safon 157)

Mae amcanion cydraddoldeb y Brifysgol yn ymgorffori ein gweledigaeth hirdymor i symud ymlaen gyda chydraddoldeb, amrywiaeth, a chynhwysiant a mewnosod cyfle cyfartal ym mhopeth a wnawn. Mae Aseidiadau Effaith ar Gydraddoldeb yn chwarae rhan arwyddocaol wrth ein helpu i gyflawni hyn yn ogystal â'n helpu ni i wneud penderfyniadau da. Trwy ein Haseidiadau Effaith ar Gydraddoldeb, rydym yn adolygu ein strategaethau, ein prosiectau a'n polisiâu i sicrhau nad ydynt yn gwahaniaethu nac yn rhoi pobl o dan anfantais, tra hefyd yn gwella neu'n hyrwyddo cydraddoldeb. Mae'r

effaith ar y Gymraeg wedi'i gwreiddio'n llawn yn y broses hon, gan sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei hystyried ym mholisiau a strategaethau'r Brifysgol.

Defnyddiwyd yr offeryn Asesiad Effaith ar Gydraddoldeb 6 gwaith ar lefel sefydliadol yn ystod y cyfnod adrodd.

Sgiliau leithyddol Staff (Safon 158)

Yn ystod y flwyddyn, datblygodd y Brifysgol arolwg sgiliau iaith ar y system hunanwasanaeth staff er mwyn galluogi staff i gofnodi eu sgiliau Cymraeg. Mae'r lefelau'n cyfateb i'r Fframwaith Cyfeirio Ewropeaidd Cyffredin. Erbyn diwedd y cyfnod adrodd, cwblhawyd yr arolwg gan 814 aelod o staff, bron i 50% o weithlu tymor sefydlog/parhaol y Brifysgol.

Gwrando

Lefel iaith a disgrifydd	Cyfanswm	Canran
A0 - Dim sgiliau Methu deall na chyfathrebu yn Gymraeg.	344	42.3%
A1 - Dechreuwr Yn gallu deall a defnyddio dywediadau cyfarwydd bob dydd ac ymadroddion sylfaenol iawn yn Gymraeg.	262	32.2%
A2 - Defnyddiwr sylfaenol Yn gallu delio â gwybodaeth gyffredin a syml a chyfathrebu mewn Cymraeg sylfaenol.	49	6.0%
B1 - Defnyddiwr canolradd Yn gallu cyfathrebu, i lefel gyfyngedig, yn Gymraeg am bethau sy'n gyfarwydd a/neu'n gysylltiedig â gwaith.	34	4.2%
B2 - Defnyddiwr canolradd uwch Yn gallu mynegi fy hun yn Gymraeg ar ystod o bynciau a deall y rhan fwyaf o sgwrs â siaradwr brodorol.	27	3.3%
C1 - Defnyddiwr rhugl Yn gallu cyfathrebu'n rhugl yn Gymraeg.	32	3.9%
C2 - Meistrolaeth Yn gallu cyfathrebu'n rhugl ar faterion cymhleth ac arbenigol yn Gymraeg.	66	8.1%
Cyfanswm	814	100%

Darllen

Lefel iaith a disgrifydd	Cyfanswm	Canran
A0 - Dim sgiliau Methu deall na chyfathrebu yn Gymraeg.	321	39.4%
A1 - Dechreuwr	243	29.9%

Yn gallu deall a defnyddio dywediadau cyfarwydd bob dydd ac ymadroddion sylfaenol iawn yn Gymraeg.		
A2 - Defnyddiwr sylfaenol Yn gallu delio â gwybodaeth gyffredin a syml a chyfathrebu mewn Cymraeg sylfaenol.	83	10.2%
B1 - Defnyddiwr canolradd Yn gallu cyfathrebu, i lefel gyfyngedig, yn Gymraeg am bethau sy'n gyfarwydd a/neu'n gysylltiedig â gwaith.	44	5.4%
B2 - Defnyddiwr canolradd uwch Yn gallu mynegi fy hun yn Gymraeg ar ystod o bynciau a deall y rhan fwyaf o sgwrs â siaradwr brodorol.	27	3.3%
C1 - Defnyddiwr rhugl Yn gallu cyfathrebu'n rhugl yn Gymraeg.	41	5.0%
C2 - Meistrolaeth Yn gallu cyfathrebu'n rhugl ar faterion cymhleth ac arbenigol yn Gymraeg.	55	6.8%
Cyfanswm	814	100%

Ysgrifennu

Lefel iaith a disgrifydd	Cyfanswm	Canran
A0 - Dim sgiliau Methu deall na chyfathrebu yn Gymraeg.	430	52.8%
A1 - Dechreuwr Yn gallu deall a defnyddio dywediadau cyfarwydd bob dydd ac ymadroddion sylfaenol iawn yn Gymraeg.	184	22.6%
A2 - Defnyddiwr sylfaenol Yn gallu delio â gwybodaeth gyffredin a syml a chyfathrebu mewn Cymraeg sylfaenol.	66	8.1%
B1 - Defnyddiwr canolradd Yn gallu cyfathrebu, i lefel gyfyngedig, yn Gymraeg am bethau sy'n gyfarwydd a/neu'n gysylltiedig â gwaith.	42	5.2%
B2 - Defnyddiwr canolradd uwch Yn gallu mynegi fy hun yn Gymraeg ar ystod o bynciau a deall y rhan fwyaf o sgwrs â siaradwr brodorol.	17	2.1%
C1 - Defnyddiwr rhugl Yn gallu cyfathrebu'n rhugl yn Gymraeg.	34	4.2%
C2 - Meistrolaeth Yn gallu cyfathrebu'n rhugl ar faterion cymhleth ac arbenigol yn Gymraeg.	41	5.0%
Cyfanswm	814	100%

Siarad

Lefel iaith a disgrifydd	Cyfanswm	Canran
A0 - Dim sgiliau Methu deall na chyfathrebu yn Gymraeg.	344	42.3%
A1 - Dechreuwr Yn gallu deall a defnyddio dywediadau cyfarwydd bob dydd ac ymadroddion sylfaenol iawn yn Gymraeg.	253	31.1%
A2 - Defnyddiwr sylfaenol Yn gallu delio â gwybodaeth gyffredin a syml a chyfathrebu mewn Cymraeg sylfaenol.	65	8.0%
B1 - Defnyddiwr canolradd Yn gallu cyfathrebu, i lefel gyfyngedig, yn Gymraeg am bethau sy'n gyfarwydd a/neu'n gysylltiedig â gwaith.	39	4.8%
B2 - Defnyddiwr canolradd uwch Yn gallu mynegi fy hun yn Gymraeg ar ystod o bynciau a deall y rhan fwyaf o sgwrs â siaradwr brodorol.	32	3.9%
C1 - Defnyddiwr rhugl Yn gallu cyfathrebu'n rhugl yn Gymraeg.	35	4.3%
C2 - Meistrolaeth Yn gallu cyfathrebu'n rhugl ar faterion cymhleth ac arbenigol yn Gymraeg.	46	5.7%
Cyfanswm	814	100%

Mae modd i staff ddiweddarau eu manylion wrth iddynt ddatblygu eu sgiliau Cymraeg.

Hyfforddiant Staff (Safon 159)

Yn ystod y cyfnod adrodd, ni ofynnodd unrhyw aelod o staff yn ffurfiol i'w hyfforddiant gael ei gyflwyno yn Gymraeg. Petaent yn gwneud hynny, byddai'r Brifysgol yn gwneud hyn drwy drefnu cyfieithydd i ddarparu cyfieithu ar y pryd.

Swyddi (Safonau 161 - 162)

Yn ystod y cyfnod adrodd, hysbysebwyd 449 o swyddi, o'r rhain:

- Hysbysebwyd 15 swydd lle'r oedd sgiliau iaith Gymraeg yn hanfodol.
- Hysbysebwyd 434 o swyddi lle'r oedd sgiliau iaith Gymraeg yn ddymunol.
- Hysbysebwyd 0 swydd lle barnwyd nad oedd angen sgiliau iaith Gymraeg ar hyn o bryd.

Noder bod y ffigurau hyn hefyd yn cynnwys swyddi a ail-hysbysebwyd.

Safonau Atodol

Dogfen Safonau'r Gymraeg (Safonau 163, 169, 175, 181)

Mae'r Brifysgol wedi datblygu polisi cynhwysfawr ar yr iaith Gymraeg sydd ar gael i'w ddarllen ar wefan y Brifysgol. Mae'r ddogfen bolisi hon yn cynnwys gofyniadau'r Safonau ynghyd â rhai pwyntiau polisi ychwanegol ac yn eu sefydlu mewn cyd-destun sefydliadol. Cymeradwywyd y polisi gan Bwyllgor Defnyddio'r Gymraeg y Brifysgol.

Gweithdrefn Gwyno (Safonau 164, 170, 176)

Gall cwynion a dderbynnir gan y sefydliad ynghylch cydymffurfio â'r Safonau a chwynion ynglŷn â'r Gymraeg gael eu gwneud drwy Weithdrefn Gwyno'r Brifysgol sydd ar gael ar ein gwefan. Gellir gwneud cwynion drwy ddefnyddio'r ffurflen electronig ryngweithiol ar ein gwefan neu drwy gysylltu â'r Brifysgol drwy e-bost, llythyr neu dros y ffôn. Mae Polisi Iaith Gymraeg y Brifysgol yn amlinellu bod gan staff yr hawl i ymwneud â'r broses gwynion yn Gymraeg.

Monitro (Safonau 165, 171, 177)

Mae'r Swyddog Hyrwyddo a Hwyluso'r Gymraeg ynghyd â Phennaeth y Gymraeg yn gyfrifol am oruchwylio'r ffordd y mae'r Brifysgol yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg. Dirprwy Is-Ganghellor y Brifysgol sy'n gyfrifol am oruchwylio gwasanaethau a darpariaeth cyfrwng Cymraeg ar draws Met Caerdydd.

Mae'r Brifysgol wedi sefydlu Pwyllgor Defnyddio'r Gymraeg, sy'n gyfrifol am fonitro cynnydd Safonau'r Gymraeg. Mae'n bwyllgor uwch reoli sy'n cyfarfod deirgwaith yn ystod y flwyddyn academaidd, ac yn derbyn adroddiadau gan yr Uned Gymraeg ar weithredu a monitro Safonau'r Gymraeg. Mae Pwyllgor Defnyddio'r Gymraeg hefyd yn cyflwyno adroddiad blynyddol i Bwyllgor Cynllunio Strategol y Brifysgol ac i Fwrdd y Llywodraethwyr.

Mae Polisi Iaith Gymraeg y Brifysgol yn nodi'r trefniadau ar gyfer goruchwylio cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg. Mae canllawiau ar gyrraedd y Safonau ar gael ar ein gwefan ar gyfer yr holl staff.

Adroddiad Blynyddol (Safonau 166, 168, 172, 178, 180, 182)

Ar gyfer yr adroddiad hwn, gofynnwyd i'r Brifysgol adrodd ar y cyfnod rhwng 1 Awst 2022 a 31 Gorffennaf 2023. Mae'r adroddiad yn cynnwys:

- nifer y cwynion a dderbyniwyd
- nifer y gweithwyr sydd â sgiliau yn y Gymraeg
- nifer a chanran yr aelodau staff a fynychodd gyrsiau hyfforddiant a gynigiwyd yn Gymraeg

- nifer y swyddi newydd a gwag a'u categori ynglŷn â gofynion yr iaith Gymraeg.

Dogfen Cydymffurfio (Safonau 167, 173, 178, 179)

Caiff canllawiau a phwyntiau gweithredu eu cynhyrchu'n uniongyrchol o ganlyniad i'r broses fonitro fewnol sy'n cael ei goruchwyllo a'i harchwilio gan y Pwyllgor Defnyddio'r Gymraeg a'r Bwrdd Academaidd.